

Alcarràs

Carla Simon

Jordi Pujol Dolcet, Ainet Jounou, Carles Cabós, Anna Otin.

Catalunya - Espanya, 2022

Elastica Films

DOI: <https://doi.org/10.32093/ambits.vi57.50476>

Una de les qüestions que es posen en joc a l'hora de valorar una obra literària o cinematogràfica és el possible caràcter localista que desprèn. En especial, és aquesta condició d'un entorn limitat, remot o desconegut, el que li resta interès o importància a l'hora de rebre'n els qualificatius o les crítiques més considerades.

També és freqüent la tendència a tenir en consideració el nombre d'actors i actrius de l'elenc, en particular vetllant sempre per la presència de noms consagrats que facin honor a una acurada tria que no farà res més que ennoblir el rigor del guió i la grandesa de l'obra que tenim davant per contemplar.

Alcarràs és un poble de la comarca del Segrià, molt proper a les terres d'Aragó, que no arriba als 10000 habitants i que es dedica essencialment a l'agricultura, sobretot al conreu de la fruita dolça de pinyol.

És en aquest indret de la Catalunya rural i desconeguda on succeeix la història de la pel·lícula que porta el seu nom. La directora Carla Simon va escollir els actors entre les persones que viuen en aquest poble, ha apostat per donar-los uns papers i unes caracteritzacions que condensin tota la legitimitat de la gent d'aquesta contrada i ha concentrat tot l'esdevenir del seu argument en un espai que a penes recorre uns quants quilòmetres quadrats al voltant de la vila.

Tenim, per tant, un acte de valentia i d'un atreviment descarat que s'enfronta als canons que solen guiar les produccions cinematogràfiques. Pel que fa a la producció, desafia tots els principis que suposaria una escenificació comercial i econòmicament garantista d'èxit pecuniari.

Alcarràs és l'escenari que dona nom a la vida de tres generacions d'una família que està arrelada a tots els fragments del seu terròs, tots els racons de la seva casa i a tots els arbres de la seva petita extensió de fruiters.

Cal destacar la serena mirada de l'avi, que tot el que mira ho sembla destil·lar i passar per les seves memòries. La seva mirada tenyeix de records i saviesa allò que veu, donant-hi una comprensió i judici que tant poden condensar l'esperança del futur i el creixement dels menuts de la casa com una indissimulada nostàlgia per tot el que ha vist i enyora des de la seva acomodada malenconia.

Els fills, les seves parelles i la lluita desconsolada per aixecar el cap en un món agrari en què els guanys cada cop estan més ajustats a les despeses que comporta mantenir una explotació modesta, amb la constant lluita davant de la modernitat que es va imposant sense cap escrúpol pel voltant de la seva casa i les seves vides.

I, al final, la mainada, que viu en la felicitat de la constant descoberta de les aventures clàssiques i les impensables competitivitats que es van generant entre ells i omplen de riquesa el seu contacte amb el món on els ha tocat créixer.

La pel·lícula està plena de referències tradicionals del llogarret, usant la modalitat lingüística pròpia d'aquella terra i, atès que tot ve expressat pels seus propis habitants, descriu amb una gran credibilitat l'essència de tot el que hi passa i tot els que s'hi vol explicar.

No deixa de ser un tant xocant veure cinema en una modalitat dialectal del català occidental, però aquesta característica hi afegeix un important grau d'autenticitat que fa sentir-se més endins de la trama i successos que s'hi van esdevenint.

Aquesta autenticitat transporta l'espectador a un univers de grans contrastos, que van des de les diferències generacionals, la brillantor del saber de les àvies, la innocència de la conducta dels infants, la dualitat entre la tradició i la modernitat o la contínua lluita entre les formes atàviques de tenir cura de les plantacions versus la imparabile invasió de la modernitat que tot ho esborra i desprestigia.

El resultat és un ric relat de fets, costums, relacions, desencontres i retrobaments que ens farà oblidar l'absurd matís de la vida local i ens porta a encarinyar-nos sense cap mena de vergonya un conjunt de persones, de les que només en sabem el nom pel que son conegudes com a personatges d'una història tant verídica com universal. No hi ha cap racó del món on no es visquin aquestes realitats i on no hàgim arribat avui en dia al sever dilema de l'abandonament de les tradicions agràries que més defineixen els paisatges deixant pas a la implacable dictadura de la modernitat.

Segurament deu ser per totes aquestes raons, i potser moltes d'altres que ara no ens venen a visitar, que la segona pel·lícula de la Carla Simon ha rebut, amb tot el mereixement, el darrer Os d'Or de la setanta-dosena edició de la Berlinale, aquest any 2022.

Que sigui per molts anys que el cinema fet amb sinceritat, senzillesa, credibilitat i la força de la gent que viu tocant de peus a terra, pugui ser valorat per la seva qualitat i no pel seu cost econòmic.

Jaume Forn i Rambla